

Epidemiológia

Alkohol feltételezett
hatásmechanizmusa:

III./11.6. Alkoholizmus

Az alkoholizálás hazánkban már népbetegségnek számít, kb. egy millióra tehető az alkoholproblémások száma. Általában a férfiak körében elterjedtebb, azonban az utóbbi évtizedekben a női és a fiatalkori italozás is egyre inkább tért hódít.

Aktiválja a GABAA receptorokat, gátolja az NMDA receptorokat, módosíthatja a serotonin receptorok működését és a dopamin felszabadulást (jutalmazó rendszer).

Alkohollal kapcsolatos neurológiai kórképek:

I. Alkoholmérgezés

II. Alkohol megvonás:

- Delírium
- Hallucinózis

III. Táplálkozással kapcsolatos kórképek:

- Wernicke-encephalopathia
- Wernicke-Korsakow-syndroma
- Korsakow-syndroma
- Polyneuropathia
- Atrophia nervi optici
- Pellagra - dementia és neuropathia

IV. Alkoholizmussal társuló bizonytalan eredetű kórképek:

- Cerebellaris degeneratio
- Marchiafava-Bignami –betegség
- Centralis pontin myelinolysis
- Dementia alkoholika
- Atrophia cerebri, cerebelli

V. Laenec cirrhosis következményei:

- Májcoma
- Degeneratio hepatocerebralis chronica

I. Alkohol mérgezés (részegség)

Tünetei: ataxia (traumák), elkent beszéd, hangulati-, kognitív- és viselkedési zavarok, emlékezetkiesés. Súlyos alkoholmérgezés kómát, légzésbénulást, halált okozhat. A patológiás részegség ritka kórkép, melyben az agresszivitással, félelmekkel járó periódusokra a beteg amnesziás.

Alkohol okozta idegrendszeri károsodások:

A tartós nagy dózisu alkohol fogyasztás, ill. az általában hozzá kapcsolódó malnutrició kapcsán alakulnak ki azok az eltérések, amelyek krónikus alkoholistákban gyakran megfigyelhetők. Leggyakoribb idegrendszeri szövödmények a polyneuropathia, nervus opticus károsodása, agyi és kisagyi atrophia, myelinkárosodás.

II. Alkohol megvonás tünetei

Epilepsiás roham, posturalis-staticus tremor felerősödése, vegetatív idegrendszer izgalmi jelenségei (hyperhidrosis, tachycardia, emocionalis irritabilitás) pszichés tünetek (szorongás, depressio, alvászavar). A tünetek általában az utolsó alkohol bevitel után 12 órával a legkifejezettebbek, alkohol fogyasztásra a tünetek mérséklődnek, vagy megszűnnek.

Delirium tremens:

Alkoholmegvonás hatására kialakuló súlyos pszichotikus állapot. Általában az alkoholmegvonás után 2-4 nap múlva alakul ki.

Kifejezett zavartság, hallucinózis (bogarok, kis állatok), remegés, agitáltság, vegetatív tünetek (tachycardia, ingerlékenység, tág pupillák, láz, profuz verítékezés) jellemzi. Sürgős ált. intenzív osztályos ellátást igényel. Kezelésében a BZD típusú nyugtatók, antiepilepticumok, B1 és polivitamin készítmények, béta-blokkolók, antibiotikumok és megfelelő táplálás kiemelt fontosságú.

III. Táplálkozással kapcsolatos kórképek: (alkoholistákban gyakoriak)

Wernicke-encephalopathia:

Alkoholista, sokszor hajléktalan, malnutricióban is szenvedő betegekben fordul elő. Oka nem az alkohol toxikus hatása, hanem rendszerint az alkoholizmushoz társuló súlyos malnutrició következtében kialakuló súlyos B1 vitamin hiány.

Jellegzetes tünetei: szemmozgászavarok (abducens paresis, nystagmus ami lehet monoocularis is, dysconjugalt szemmozgások, ophthalmoplegia) ataxia, zavartság, alkoholmegvonási tünetek.

Kezelésében a nagy dózisu B1 vitamin adása kiemelt fontosságú, hatására a tünetek 12-24 órán belül enyhülhetnek. B1 kezelés nélkül halálos laktacidosishoz vezet.

Korsakow-szindróma:

Térbeli-időbeli dezorientáció, a rövid távú megjegyző emlékezés súlyos zavara, confabulatio. A beteg nem tud új dolgokat megtanulni (anterograd amnesia), ill. szinte azonnal elfelejti azokat. A beteg rendszerint éber, beszédzavara nincs, együttműködik, konvencionálisan viselkedik, egyszerű feladatokat végrehajt.

Wernicke-Korsakow szindróma:

Ha a Wernicke-encephalopathia tünetei memóriazavarral társulnak beszélünk Wernicke-Korsakow szindrómáról.

Alkoholos Polyneuropathia:

Distalis, kevert, autonóm zavar általában nincs. Kezelésében fontos az abstinencia, vitaminok adása.

Pellagra encephalopathia:

Alkoholizmus-malnutritio hatására kialakult nikotinsav hiány következménye. Tünetei: fáradtság, insomnia, irritabilitás, dementia, zavartság, psychosis.

IV. Alkoholizmus ritkább szövődményei

Alkoholos amblyopia:

A n. opticusok neuropathiája okozza. Tünetei: Homályos látás, fokozatosan romló visus-ált. kétoldali, centralis scotoma. Oka az éhezés és a B1 vitaminhiány.

Alkoholos kisagyi atrophia:

Széles alapú járás, törzsataxia, a végtagok ataxiája kevésbé kifejezett, nystagmus, dysarthria előfordulhat. A Wernicke encephalopathia kísérő jelenségének tartják a kisagy (különösen a vermis elülső lebenye, a lobulus superior) atrophiját és a és a Purkinje sejtek pusztulását. A malignus folyamatok, hypoxiás, hypoglikaemiás, gyógyszertoxikus kisagyi atrophiaák főként corticalis jellegűek és diffúzak ezért az alkoholos eredetűtől jelentősen eltérnek.

Alkoholos myopathia:

Jellemző tünete a proximalis izomcsoportok gyengesége, mely gyakran cardialis szövődményekkel társul. Akut formájánál izomfájdalom is jelen lehet, a CK érték emelkedett. Kezelése tüneti.

Centralis pontin myelinolízis:

A fehérállomány betegsége, amely nem csak alkoholistákban fordul elő, hanem rossz táplálkozás, anorexia, kiterjedt égés, extraneuralis malignus tumor, Addison-betegség és ionforgalom-zavarok következtében is létrejöhet. Tünetei: bulbaris paralysis, spasticus para- vagy tetraparesis/plegia. Pathológia: a basis pontis fehérállományának kiterjedt demyelinisatiója, az axonok épek maradhatnak. Hyponatraemiák gyors korrekciójakor gyakran észlelik.

Marchiafava-Bignami-betegség:

A corpus callosum és a szomszédos fehér állomány rostjai elvesztik myelin borításukat, az axonok megkíméltek maradnak. Tünetei: progrediáló dementia, zavartság, érdektelenség, epilepsziás rohamok. Leépüléssel jelek válhatnak ki, néha spasticus jelek kísérik.

Alkoholos dementia:

Az alkohol feltehetően neurotoxikus hatású, de specifikus elváltozást az idegrendszerben nem okoz. Az alkoholistákban a koponya CT vizsgálatok elsősorban a fehér állomány atrophiját mutatják ki, ez okozza a kamrák tágasságának növekedését. A krónikus alkoholisták gondolkodászavara subcorticalis dementiára hasonlít.

Ajánlott irodalom